

Πώς η Γλώσσα Διαμορφώνει το Επιχειρείν...

Η χρήση ουσιαστικών και ρημάτων

Αθανάσιος Χαρέμης

• [LinkedIn](#)

Research Consultant [Squaredev BV](#)

Αναμφισβήτητα, η γλώσσα αποτελεί τη σπουδαιότερη επινόηση του ανθρώπινου είδους για τη γέννηση του σύγχρονου πολιτισμού. Η γλώσσα σύμφωνα με τον Rik Smits είναι απόρροια του συνδυασμού ξεχωριστών ικανοτήτων με στόχο την επιβίωση του ανθρώπου, και όχι απλώς ένα σύστημα επικοινωνίας. Το βασικό μήνυμα της εξέλιξης της γλώσσας είναι ότι η ωριμότητα της σκέψης και η επάρκεια της σοφίας σε συνδυασμό με την ανάπτυξη υπολογιστικών δεξιοτήτων επέτυχαν να αναπτύξουν πολύπλοκες δομές και συστήματα για την ανάπτυξη όχι μόνο υπαρκτών εννοιών αλλά και νοητών.

Η γλώσσα έχει διαμορφώσει το παρελθόν και το παρόν και θα οικοδομήσει το μέλλον με τις ιδέες και τις πράξεις του σήμερα. Στο πλαίσιο αυτό το παρόν άρθρο περιγράφει τη χρήση ουσιαστικών και ρημάτων στο χώρο του επιχειρείν. Πιο συγκεκριμένα, στο σύγχρονο κόσμο είναι σύνθηρες στον καθημερινό λόγο (πολιτικό, επιχειρηματικό, κοινωνικό) να κυριαρχεί η χρήση ουσιαστικών και επιθέτων, έναντι των ρημάτων. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Στον οικονομικό και επιχειρηματικό λόγο είναι πολύ χαρακτηριστική η χρήση λέξεων όπως: “ανάπτυξη”, “ανταγωνιστικότητα”,

“καινοτομία”, “επιχειρηματικότητα”, “ψηφιοποίηση”, “μετασχηματισμός”, “βιωσιμότητα” και πλήθος άλλων σε όλο το φάσμα της ζωής μας. Πολύ δύσκολα ακούμε τα ρήματα αυτών, όπως για παράδειγμα “καινοτομούμε”, “επιχειρούμε” κ.ο.κ.

Ουσιαστικά vs Ρήματα

Η χρήση ρημάτων και ουσιαστικών είναι καθημερινή. Τα ουσιαστικά αποτελούν μέρη του λόγου και χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν πρόσωπα, πράγματα, έννοιες, ενέργειες, κατάστασεις, ιδιότητες. Ένα ρήμα¹ εντός μιας πρότασης πλαισιώνεται από το υποκείμενο, το οποίο ενεργεί και το αντικείμενο που είναι ο δέκτης της πράξης. Επομένως, η χρήση ρημάτων δημιουργεί μια κινητήριο δύναμη για ενεργοποίηση και δράση, η οποία πρέπει να γίνει από κάποιον (το εκάστοτε υποκείμενο), για κάτι ή κάποιο σκοπό. Η χρήση ρημάτων επομένως έναντι των ουσιαστικών και των επιθέτων, συνιστά την απόδοση της ευθύνης κάποιου να πράξει κάτι, δηλαδή να μεταβεί από το καθεστώς “αφασίας” στο οποίο βρίσκεται ή ακόμη και της “αδρανούς υπερσκέψης” και να γίνει το πρόσωπο που ενεργεί και αναλαμβάνει δράση.

Ο γλωσσικός διαχωρισμός μεταξύ ουσιαστικών και

ρημάτων, παρότι αυτονόητος συνιστά μια ιδιαίτερα πολύπλοκη σχέση. Η διάκρισή αυτή είναι δομική και οφείλεται στην εννοιολογική διαφοροποίηση τους, στις διαφορετικές νευροψυχολογικές και γλωσσολογικές ερμηνείες τους που δομούν μια πολύπλοκη σχέση μεταξύ τους. Επιπλέον, οι διαφορετικές δομές μεταξύ των γλωσσών ενέχουν σημαντικό ρόλο. Για παράδειγμα, ο βαθμός πολυπλοκότητας της εκάστοτε γλώσσας και η ποικιλομορφία της ενισχύουν αυτή τη διάκριση και την πολυσυνθετότητα της ανάλυσης εννοιών.

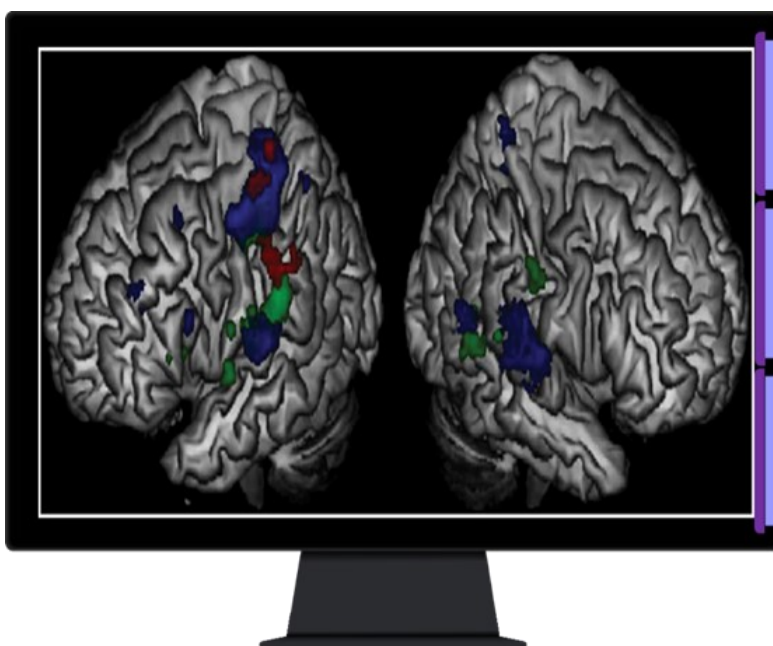
Τα γεγονότα και οι οντότητες είναι θεμελιώδη συστατικά του ανθρώπινου εννοιολογικού πλαισίου, όσο τα ρήματα και τα ουσιαστικά είναι θεμελιώδη για το ανθρώπινο σύστημα επικοινωνίας. Τα ρήματα μεταφέρουν πληροφορίες για γεγονότα. Έτσι, η μελέτη του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι επεξεργάζονται τα ρήματα παρέχει ένα παράθυρο στην ανθρώπινη εννοιολογική αρχιτεκτονική.

Γλώσσα και Ανθρώπινος Εγκέφαλος

Η μάχη των ουσιαστικών και των ρημάτων ξεκινά από το πεδίο του εγκεφάλου. Τα πάντα πηγάζουν για άλλη μια φορά από τη λειτουργία του

ανθρώπινου εγκεφάλου και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και επεξεργαζόμαστε τα ρήματα και τα ουσιαστικά. Ο εγκέφαλος μας αποτελεί το νοητικό μας λεξικό, ένα πολύπλοκο λεξικό όπου στο φωνητικό άκουσμα μιας λέξης προσπαθεί να την ανακαλέσει (ουσιαστικά να την αναζητήσει στη βάση δεδομένων αυτού του λεξικού). Σύμφωνα με πλήθος μελετών από το χώρο των νευροεπιστημών, φαίνεται ότι η ανάκληση των ρημάτων είναι πιο δύσκολη ως νοητική διαδικασία, συγκριτικά με τη εκείνη των ουσιαστικών.

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι απεικονίσεις PET (τομογραφία εκπομπής ποζιτρονίων) για την εννοιολογική επεξεργασία των ρημάτων και των ουσιαστικών από τον ανθρώπινο εγκέφαλο². Η χρήση ρημάτων διεγείρει τη νευρική δραστηριότητα στον αριστερό οπίσθιο πλάγιο κροταφικό φλοιό και στον κινητικό προκεντρικό φλοιό αντίστοιχα. Αυτά τα μέρη του φλοιού παρουσιάζουν διαφορετικές ιδιότητες απόκρισης στα ρήματα.

Η επεξεργασία ρημάτων φαίνεται να ενεργοποιεί περισσότερο περιοχές του αριστερού εμπρόσθιου και οπίσθιου μετωπιαίου φλοιού του εγκεφάλου και πιο συγκεκριμένα τις (προ)κινητικές περιοχές και προμετωπιαίες περιοχές του φλοιού.

Η επεξεργασία ουσιαστικών φαίνεται να ενεργοποιεί περισσότερο τον αριστερό κροταφικό λοβό, περιλαμβάνοντας τις οπτικές περιοχές, δείχνοντας την τάση να οπτικοποιήσει ενός ουσιαστικού.

Ο εγκέφαλος αποτελεί ένα μεγάλο νοητικό "λεξικό", όπου ρήματα και ουσιαστικά ταξινομούνται και αποθηκεύονται. Κάθε λεξικό χρησιμοποιεί διαφορετική σημασιολογία, γραμματική και φωνολογία για τη δημιουργία του λόγου

Πηγή: Garbin, G., Collina, S., & Tabossi, P. (2012).

Ρήματα ή Ουσιαστικά στην Επιχειρηματική

Διαδικασία;

Στον κόσμο του επιχειρείν και των νεοφυών εγχειρημάτων (start-ups) τείνουν να συνυπάρχουν ομαλά τόσο τα ουσιαστικά όσο και τα ρήματα. Η πλειονότητα των στελεχών και των επίδοξων επιχειρηματιών τείνει να πραγματοποιεί νοητές μεταπηδήσεις από τα ρήματα στα ουσιαστικά και αντίστροφα, σε μια περίεργη ισορροπία. Ωστόσο, η χρήση αμφότερων θα πρέπει να βρεθεί στη βέλτιστη ισορροπία, η οποία προκύπτει από τα οφέλη και τις αδυναμίες της χρήσης ρημάτων και ουσιαστικών.

Για παράδειγμα, οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν στο λόγο τους πολλά ουσιαστικά τους τείνουν να επιδιώκουν ή να έχουν καλύτερη αίσθηση της μεγάλης εικόνας, να είναι οραματιστές, στοχαστές και ιδιαίτερα δημιουργικοί, χάρη στη φαντασία τους και τη νοητική διαδικασία επεξεργασίας πολύπλοκων εννοιών. Βλέπουν την αρχή και το τέλος ενός εγχειρήματος. Αξιοποιούν στο έπακρο τα αδιαμφισβήτητα οφέλη των ουσιαστικών στο λόγο τους, ώστε να μονοπωλούν σε συζητήσεις, ενώ τείνουν να συζητήσουν emphaticά για την παγκόσμια εμβέλεια των ιδεών τους. Η δομική αδυναμία της σκέψης με ουσιαστικά εντοπίζεται στο γεγονός ότι τα πρόσωπα αυτά στερούνται της τεχνογνωσίας και της λεπτομερειακής αντίληψης που απαιτείται για την υλοποίηση του οράματός τους, περιορίζονται στην ευθύνη της ιδέας τους, ενώ τείνουν να μην εμπλέκονται στις απαιτούμενες ενέργειες και τον προγραμματισμό που απαιτούνται για την επιτυχή ολοκλήρωση του οράματός τους. Εντούτοις, πολλές φορές ενέχουν μια εγγενή ασάφεια, όταν χρησιμοποιούνται μεμονωμένα ή σε προτάσεις. Εάν μια πρόταση φαίνεται σχετικά ασαφής, τότε υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα να περιλαμβάνει κάποιο ουσιαστικό, που θα ήταν καλύτερο να χρησιμοποιηθεί με τη μορφή ρήματος. Στον αντίποδα, εκείνοι που χρησιμοποιούν πολλά

ρήματα, τείνουν να έχουν σαφώς πιο καθορισμένο και αναλυτικό πλαίσιο, όχι μόνο για τις οντότητες ενός οικοσυστήματος, αλλά και των σχέσεων και διασυνδέσεων μεταξύ τους, καθώς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στις ενέργειες και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Διακρίνονται από αυξημένη συνείδηση της εφαρμογής και των επιμέρους ενεργειών που απαιτούνται για να ολοκληρωθεί με επιτυχία ένα εγχείρημα. Ουσιαστικά, η αυξημένη εστίαση στη χρήση ρημάτων εκφράζουν την πρωτοβουλία για ενεργοποίηση, δράση και πρόοδο, μέσω της αποτελεσματικότερης διαχείρισης της παραγωγικότητάς τους, την ανάληψη ευθυνών και την αμέριστη συνεισφορά τους στα βήματα που πρέπει να γίνουν προς την ενσάρκωση του μακρόπνοου οράματος (το οποίο είναι βέβαια ουσιαστικό).

Φυσικά, πολλές από αυτές τις εργασίες που ορίζονται με ουσιαστικό απαιτούν επίσης αρκετές ενέργειες (ρήματα) που εμπλέκονται στην ολοκλήρωσή τους. Για παράδειγμα, η έννοια του ουσιαστικού “καινοτομία” αποτελεί μια πολυσύνθετη και πολυδιάστατη έννοια, πολύτιμη και απόλυτα επιθυμητή για τις σύγχρονες επιχειρήσεις. Η καινοτομία έχει πλήθος προεκτάσεων όπως η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ περιλαμβάνει και αποτελεσματικότερες ή αποδοτικότερες διαδικασίες λειτουργίας και παραγωγής, σύγχρονα επιχειρηματικά μοντέλα που ενσωματώνουν άλλα ουσιαστικά όπως η “ψηφιοποίηση” και η “βιωσιμότητα”. Τα ουσιαστικά αυτά λειτουργούν ως σημεία αναφοράς ή σύμβολα, εγείρουν την περιέργεια, τη σκέψη, τη φαντασία, το σχεδιασμό διαμορφώνοντας τη μεγάλη εικόνα. Με τη σειρά του η χρήση του ρήματος “καινοτομούμε”, αποτελεί τον καταλύτη για ανάληψη δράσης, ώστε το όραμα να γίνει πράξη, δηλαδή αποτελεί το μεγάλο στρατηγικό βήμα όπου ο στόχος κατανέμεται σε επιμέρους υλοποιήσιμες δράσεις για την επίτευξή του. Τότε και μόνο τότε, τα

ουσιαστικά όχι απλώς αποκτούν νόημα, αλλά λαμβάνουν “σάρκα και οστά” στο μονοπάτι της προόδου και της επιτυχίας. Εάν αυτό το βήμα δε συμβεί, τότε οι λέξεις γίνονται κλισέ, εκφράζοντας αποκλειστικά και μόνο μια τεχνητή στιλπνότητα δυναμικής, καταδικασμένης στην στατικότητα.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, η ευρεία χρήση ουσιαστικών, όπως για παράδειγμα “επιχειρηματικότητα”, “στρατηγική”, “ανταγωνισμός”, “δικτύωση”, “καινοτομία”, εγείρουν τις συζητήσεις θεωρητικού επιπέδου επί των στόχων, που είναι μεν αναγκαία συνθήκη, αλλά παράγει περιορισμένα αποτελέσματα. Η επιτυχής χρήση τους απαιτεί την αντίστοιχη ισορροπία με τη χρήση ρημάτων. Η βέλτιστη και αρμονική αυτή ισορροπία αναμένεται να έχει σημαντικές επιδράσεις στην αποτελεσματικότητα και στην επιτυχία σε προσωπικό επίπεδο και συλλογικά σε επίπεδο επιχείρησης, οργανισμού ή ενός νεοφυούς εγχειρήματος. Αυτό συμβαίνει καθώς όπως αναλύθηκε ανωτέρω, μπορεί τα ουσιαστικά να ορίζουν τον προορισμό, ωστόσο τα ρήματα είναι εκείνα που ενεργοποιούν εφαρμοστικές διεργασίες. Με τη χρήση των ρημάτων και των δρώντων ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί που μετατρέπουν τον λόγο σε έργο.

Κλείνοντας αξίζει να γίνει αναφορά στον Δρ. Deepak Chopra, Καθηγητή Οικογενειακής Ιατρικής και Δημόσιας Υγείας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, ο οποίος υποστηρίζει ότι ο ανθρώπινος εγκέφαλος είναι “ρήμα” και όχι “ουσιαστικό”, σφυριλατείται από την εμπειρία και διασυνδέει τους ανθρώπους, επιτρέποντας σε διακριτούς εγκεφάλους να αλληλεπιδρούν και με τον τρόπο αυτό να σχηματίζουν μια συλλογική συνείδηση και έναν παγκόσμιο εγκέφαλο.

κατάληξη ‘-μα’}, ενώ η λέξη “ουσιαστικό” προέρχεται από το ουσιαστικοποιημένο ουδέτερο του επιθέτου ουσιαστικός.

² Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικό μέρος της επιστημονικής βιβλιογραφίας που πραγματεύεται την αντίληψη και τις λειτουργίες του εγκέφαλου στη χρήση ουσιαστικών και ρημάτων, αφορά τη χρήση νευροψυχολογικών και γλωσσολογικών μεθοδολογιών σε δείγματα πληθυσμού.

Βιβλιογραφία

Garbin, G., Collina, S., & Tabossi, P. (2012). Argument structure and morphological factors in noun and verb processing: an fMRI study.

Rik, Smits. Dawn: The Origins of Language and the Modern Human Mind. Routledge, 2018.

Shapiro, K. A., Moo, L. R., & Caramazza, A. (2006). Cortical signatures of noun and verb production. Proceedings of the National Academy of Sciences, 103(5), 1644-1649.

¹ Η λέξη “ρήμα” προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη “ῥῆμα” (από τη ρίζα του ρήματος ‘ῥη’ (εἶρω, ἐρῶ) και την